

stati a projevy 1945–1956

- Jindřich Chaloupecký: Lidská duše za komunismu (léto 1948; pod titulem Intelektuál za socialismu in *Tíha doby*, srpen 1949, 1997)
- Jan Mukařovský: Ke kritice strukturalismu v naší literární vědě (*Tvorba* 1951, č. 40)
- Jan Trefulka: O nových verších Pavla Kohouta (*Host do domu* 1954, č. 11)
- Milan Kundera: O sporech dědických (*Nový život* 1955, č. 12)
- Jaroslav Seifert: projev na II. sjezdu SČSS (duben 1956)
- Jan Grossman: O krizi v literatuře (*Nový život* 1956, č. 12 → *Host do domu* 1964, č. 4)

prózy 1950–1955

Malé povídky pro Mr. Trumana

Picassova holubice

V hraničních horách

Moje rota

Stráže na horách i v údolích

Havířská čest

Nad námi svítá

Z cihel a úsměvů

Cesta otevřená

Nástup

Proudy

Dvě jara

Plným krokem

Jarní vody

Rodný hlas

Život proti smrti

Vítr z hlubin

Havíř Gavlas

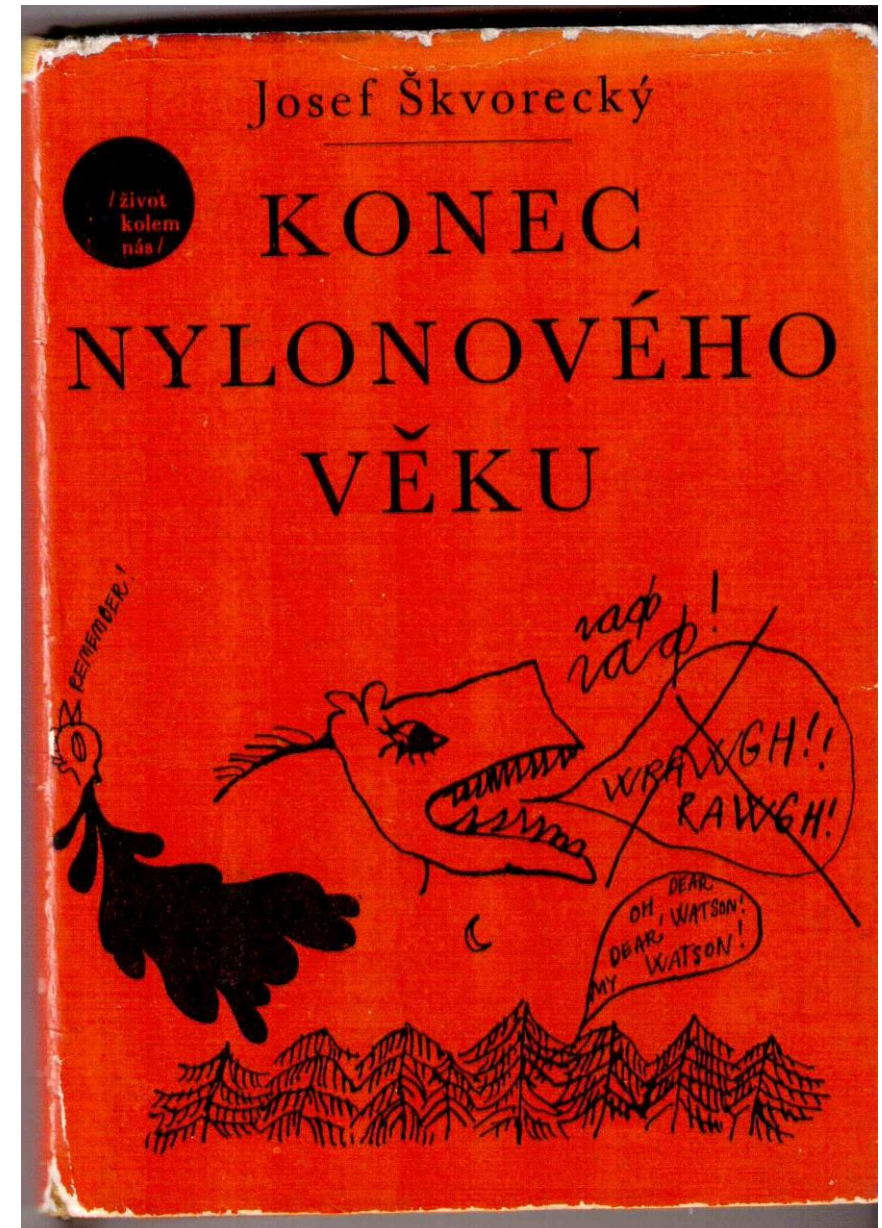
Bitva

Konec nylonového věku (ps. jaro 1950)

– původní titul: Gloom neboli
Smutek v zemi socialismu

– 1. vyd. Praha: Československý
spisovatel, 1967 (typografie Jiří
Šalamoun)

– zařazeno do 1. svazku Spisů J. Š.
(Praha: Odeon, 1991)

Konec nylonového věku (jaro 1950)

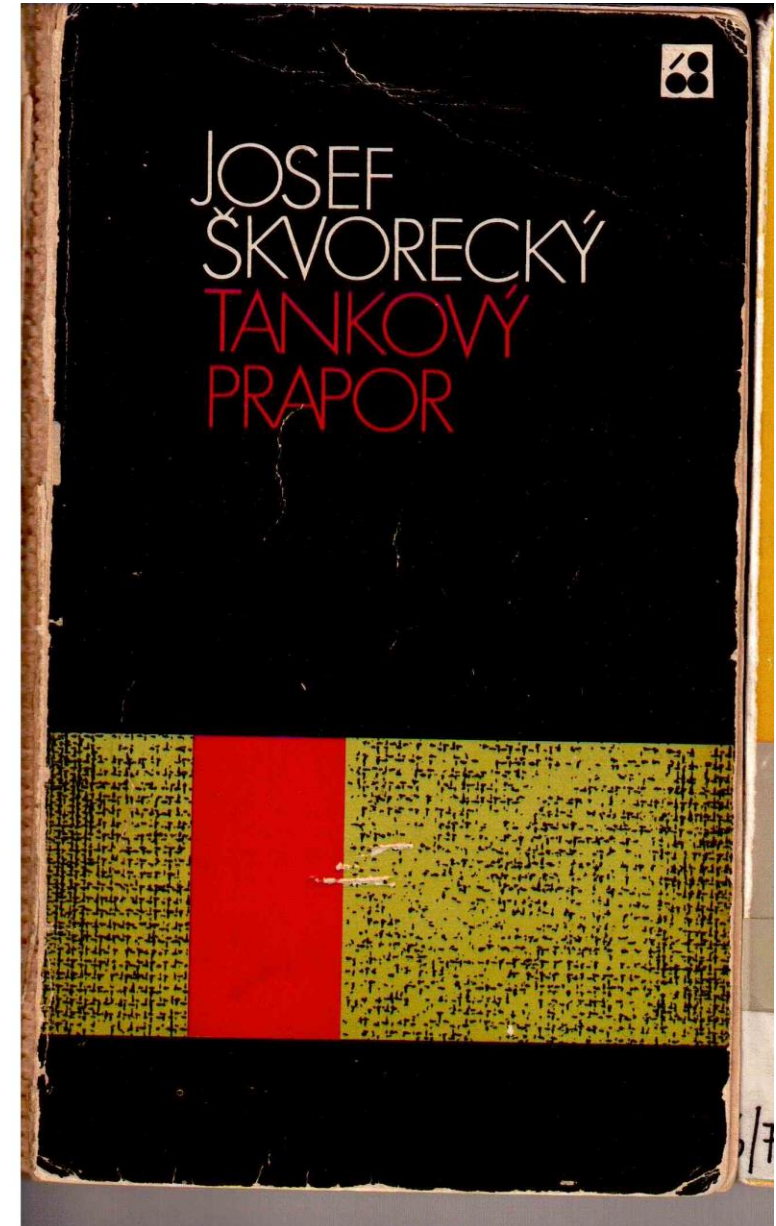
- šest mluvčích v personální perspektivě, kteří si nesymetricky předávají vypravěčský part;
- dění od podvečerních příprav na ples (v prostoru od pražské periferie až po městské centrum) a během večera samého (v Obecním domě – „Repre“);
- ples pořádá SBA (Student's British Association), jde o jeden z posledních podniků anglofilského spolku pražských vysokoškoláků po únoru 1948;

Konec nylonového věku (ps. jaro 1950)

- Jiřina – nevzhledná dcera bohatého statkáře, Samova sestřenice, závistivá intrikánka
- Sam – student lékařství, Irenin milenec
- Monty – budoucí učitel v pohraničí, anglofil
- Irena – posluchačka filosofie, Robertova manželka, Samova milenka
- Franci – čtvrtý tenorsaxofonista orchestru
- Robert – fakultní komunistický aktivista, Irenin manžel, Samův sok

Tankový prapor (ps. jaro– zima 1954)

- připravované vydání 1969 (Praha: Československý spisovatel) nerealizováno
- 1. vyd. Toronto: Sixty-Eight Publishers, kde další 4 vydání
- 1. vyd. v Československu fotoreprint 5. vyd. z Toronta (1980)
- 7. vyd. ve Spisech J. Š. (1998) upravené dle anglické verze (1993)
- 8. vyd. dle připravovaného vydání z roku 1969 (Praha: Plus, 2011)

Jan Otčenášek: Občan Brych (1955)

Edvard Valenta: Jdi za zeleným světlem
(1956)

Zdeněk Pluhař: Opustíš-li mne... (1957)

Josef Škvorecký: Povídky tenorsaxofonisty (1955–1956)

Panta rei

Pravdy

Práce pro kádrováky

Jak je lízli

Malá pražská matahára

Dobře prověřená Lizetka

Krpatovo blues

Bebop Richarda Kambaly

Dokud nás smrt nerozloučí

Dialogus de veritate

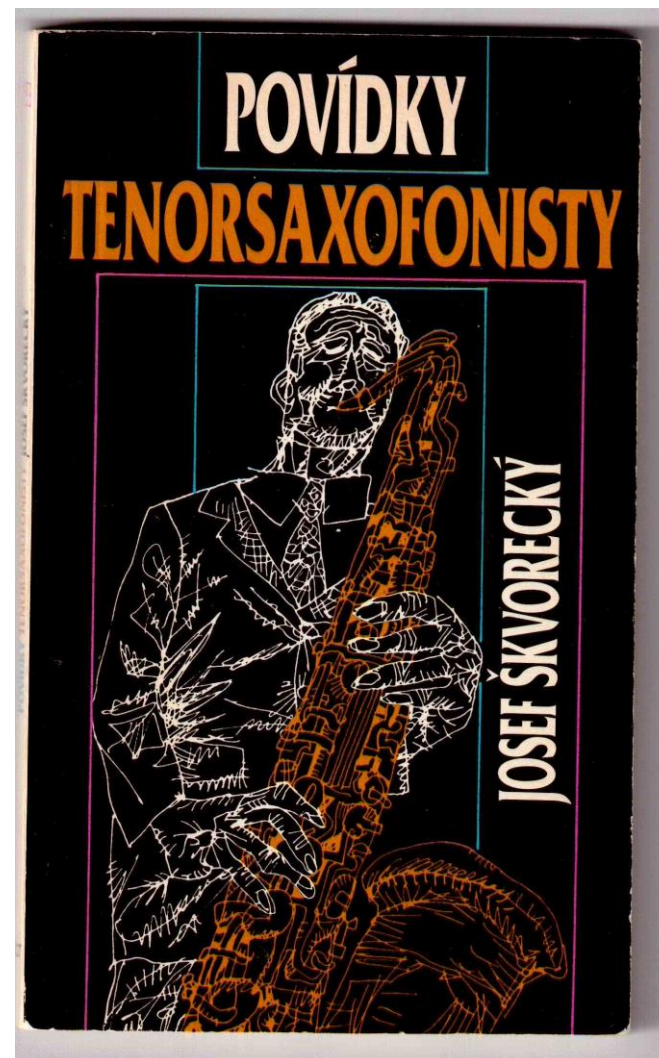

Josef Škvorecký: Povídky tenorsaxofonisty (1955–1956)

Toronto, Sixty-Eight Publishers,
srpen 1993,

227. svazek, 104 stran,

obálka s použitím kresby Jiřího
Šlitra.

Josef Škvorecký: Povídky tenorsaxofonisty (1955–1956)

Panta rei

Pravdy

Práce pro kádrováky

Jak je lízli

Malá pražská matahára

Dobře prověřená Lizetka

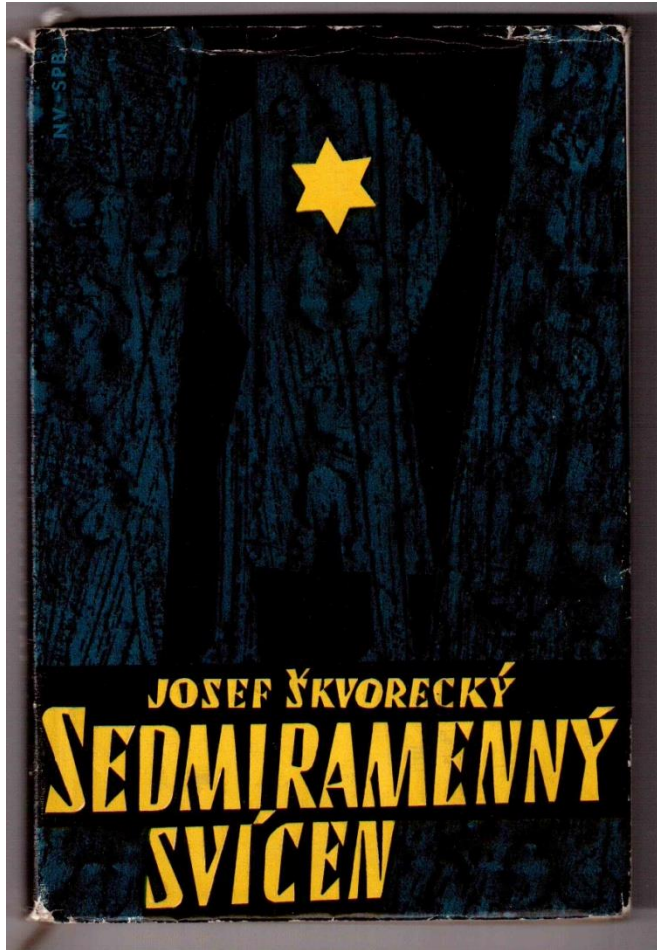
Krpatovo blues

Bebop Richarda Kambaly

Dokud nás smrt nerozloučí

Dialogus de veritate

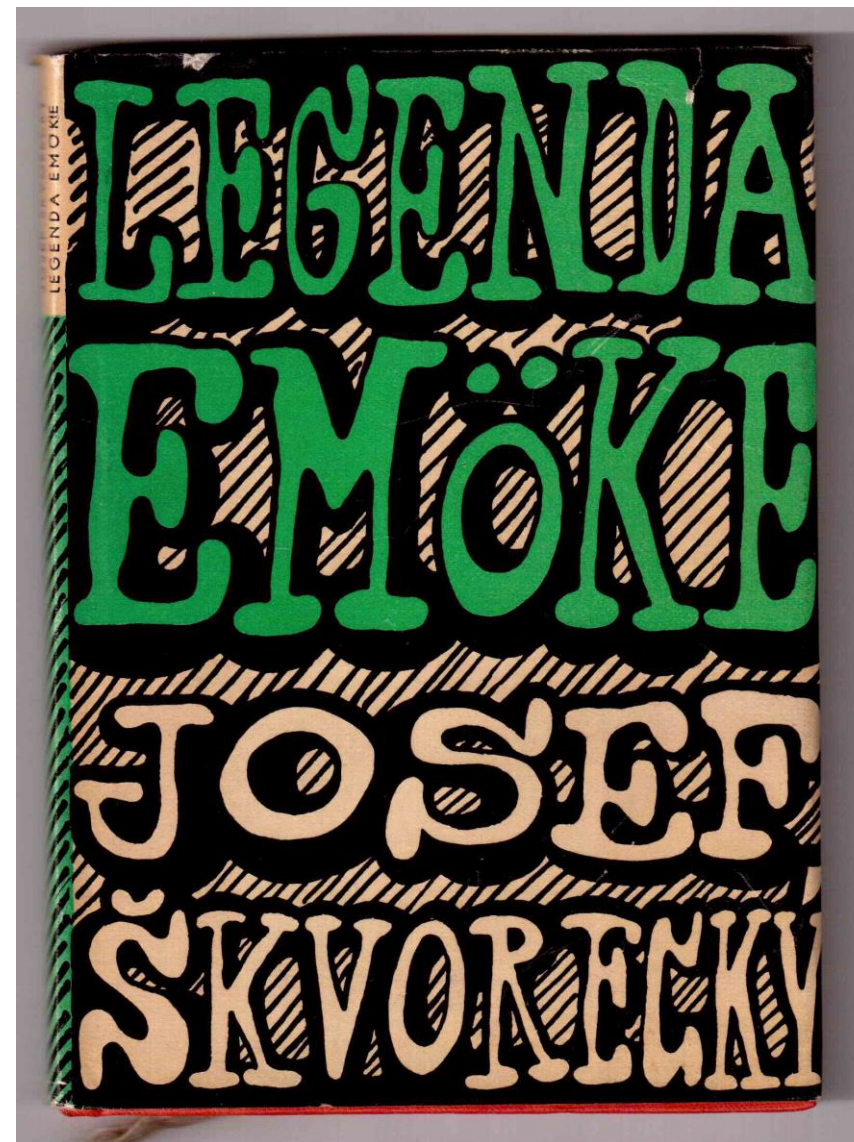
Sedmiramenný svícen (ps. 1957, 1963, vyd. Praha: Naše vojsko, 1964),
obálka, ilustrace a typografie František Hudeček

Sedmiramenný svícen (ps. 1957, 1963, vyd.
Praha: Naše vojsko, 1964)

- rámcové vyprávění (vysazené kursivou)
- rok 1952
- sedm vsuvných novel se samostatným titulem (dějiště 30. léta a protektorát)
- propojeno rozličným, nejednotným způsobem;
- ich-vypravěč

Legenda Emöke (ps.
1958), Praha,
Československý
spisovatel 1963,
obálka Zdeněk Seydl

Povídky tenorsaxofonisty, ukázka ze 4. povídky, Jak je lízli (s. 32- 42).

Tohle je vrah Bubeník, pravil Licátko s rozpačitým úsměvem.

Štráf vycenil zuby pod fouskama.

Paní Ramešová Licátka pokárala.

Paul Rameš se rozchechtal.

Ahoj, řekl jsem a podal jsem štráfovi ruku a bylo mi divně.

Pak nějaké řeči, co má někde zařídít. Vyrozuměl jsem, že někde v cizině.

No, pěkný zábavy, pámbů s náma a zlý pryč, pomyslí jsem si a honem jsem se věnoval paní Ramešové, která mi nabídla čokoládového králíka.

Ellenka zrovna utrhla opici hlavu, lízla si pilin a dala se do breku.

Tak jsem se honem věnoval taky Ellence.

Naštěstí bylo už pozdě a já se odporoučel.

Když jsem se loučil, štráf ve vestičce znovu zdvořile vstal, podal mi ruku a opět vycenil zuby pod fouskama.

Bylo mi krajně nepříjemně.

A potom, jak tyhle věci chodí, ráz naráz, levý hák, pravý hák, direkt, uppercut.

Najednou rádio hlásí, že lízli Hiram C. Nutsbellowa.

Ženu se k Licátkovi.

Tam je Sylvička v slzách.

Licátka lízli.

Když tryskám po schodech dolů, potkám dva divné chlápky v kloboucích.

Zastavím se dole, a taky jo, za chvíli nářek. Lízají Sylvičku.

Skočím do taxi, a do Kábertovy ulice.

Mám hlavu plnou Sylvičky. Jsem z toho úplně zblblý a vířej mi v palici pitomý myšlenky, jak jí pomoci.

V Kábertově ulici zastavíme, a právě vedou Paula Rameše a on se jim cloumá. A už ho cpou do antonka. Zrovna jak si to vymyslel v tom dálnopise.

Jedem dál, říkám taxikáři.

Večer sedím s uchem na rádiu. Praha nehlásí nic. Zato Hlas Ameriky. "Z Prahy," hlásí ten hlas mezi kuropěním

rušiček. "Komunistická policie zatkla ředitele tiskové agentury News Limited Hiram C. Nutsbellowa. Hiram C. Nutsbellow je obviněn ze špionáže. Zaměstnanec agentury Pavel Rameš poslal nám odpoledne dálnopis tohoto znění: Dnes ve dvě hodiny byli ředitel Nutsbellow a redaktor Licátko odvečeni policií. Posílám tuto zprávu jako varování Svobodnému světu. At' se stane cokoli, stojíme pevně, věrni svobodě a demokracii! Naše pokusy navázat spojení s redaktorem Pavlem Ramešem zůstaly bez výsledku. Zdá se, že se splnila jeho předpověď. Vzdejte, milí posluchači, v myšlenkách s námi čest statečným demokratům."

Tohle hlásí.

Málo platné, Pavel Rameš byl možná kách, ale grand to byl.

Geroj, jak by řekli staří Slované.

Jedině že si vybral špatnou stranu.

Ale to nebyla jeho chyba. Každý si může vybrat, co chce, ale chtít, co chce, na to jsme všichni krátký, jak praví Shopenhauer. Tak daleko svoboda vůle zas nesahá.

A vypočetli jim to: třídní nepřítel, zlatá mládež, syn továrníka propadlý sázkové vášni, poměr s nevlastní matkou, pohlavní zvrácenost — vlastně ne, to rozmázli v případě bratří Mengelových, to je zas jiná historie —, život nad poměry, příživníci společnosti, práce se štítící individua.

A prokurátor: napomáhání špionáži, dodávání nepravdivých zpráv nepřátelské propagandě.

A taky přechovávání špióna a vraha Bubeníka.

Když jsem čet tohle, udělalo se mi nevolno.

Ten štráf totiž křápnul nějakého lampasáka a zmizel s nějakými tajdův papíry.

A nelízli ho.

No měli to blbě. Ale já jsem jen zoufale čet, kolik dostane Licátka a Sylvička.

A bylo zle. Bože, narovnali jim toho vrchovatě.

Hiram C. Nutsbellow dostal dvacet pět.

Paul Rameš dvacet.

Legenda Emöke (1963), ukázka, s. 50–51.

J
M
je
d
m
je
il
ne
ke
ni
ji
m
d
ni
né
se
št
ní
ve
tí
vě
by
bl
né
ve
er
vr
jel
č
hr
Je
ch
ne
v
i
n
vé
nic
ke
po
vzi
sty
os
kr
mí
o
v

vzlykal a lkal a já říkal dál takové verše, dál a dál, jak mi přicházely z podivné, nikdy předtím a nikdy potom nepoznané inspirace, stejně krásné v té chvíli jako Píseň Šalomounova, krásnější, neboť tahle dívka je nikdy v životě neslyšela, nikdo ji nenazval Růží sáronskou, nikdo jí neřekl tu základní Pythagorovu větu lásky, Jak jsi krásná, přítelkyně má, neboť po celý svůj krátký život byla jen koupěným majetkem, termoforem z masa a krve a kostí, ale teď jí slyšela, báseň, kterou na ni složil muž, báseň, která tryskala z mužova srdce, podivnou magií tohoto šíleného věku telekomunikací přesazenou ze srdce a hrdla poloopilého černého shouteru z předměstí Memphisu do hlasivek tohoto pražského intelektuála v této společenské místnosti rekreačního střediska v tomto socialistickém československém státě, ale nevěděla nic o pitoreskní genealogii té písně a vnímala ji jen oním ideálním způsobem recepce básní, neboť každá báseň je vytvářena *ad hoc*, pro nějakou ženu, a není-li, není to báseň, nestojí za to, aby byla čtena a poslouchána, neboť nepochází z jediné možné a nepředstírané a pravdivé inspirace veškeré poezie, zdálo se, že je šťastná, a řekla šeptem Mohu vám věřit? Myslíte to vážně? Ano, Emöke, řekl jsem a z duše, ze srdce nebo odkud mi plynuly nové a nové verše v oněch alkoholických kytarových trojverších blues. Nevím, ale v té chvíli jsem s ní uzavřel manželství, v té chvíli jsem nabyl

moudrosti, na niž už tento věk zapomněl, že manželství, život muže se ženou, není, nemůže, nesmí být podivným konglomerátem vášně a sentimentu, špíny a gastronomických požitků, doplňování duší a společných zájmů, že v něm nejde o porozumění, o rovnost intelektu, o doplňování povah a zaopatření a pořádek v jídle a cestu k srdci žaludkem, že to není ten směšný vztah kanonizovaný hollywoodským filmem ve dvacátých letech a tradovaný ještě v románech padesátých let, vztah platný nanejvýše pro pudová vzplanutí postpubertální erotiky nebo pro fosilie biedermeierovského měšťáctví, končící potom v odporných rozvodových procesech neméně směšným vztahem nepřekonatelného odporu, ale že je to vztah samce a samice, pravěkého jeskynního páru dvou rovnocenných, ale naprosto odlišných jedinců, z nichž jeden ovládá kyj a druhý oheň, z nichž jeden přináší zvěř a druhý hněte chleba, kteří spolu přivádějí na svět mláďata podle pravěkých zákonů živočišného rodu, k tomu jedinému smyslu neustálé regenerace, k radosti slunce na nahé kůži a žaludečních šťáv a hormonálních básní a té jemnější radosti srdcí, poslušných toho zákona, že člověk musí dospět zase tam, kde jsou zvířata, ale o jeden zákrut spirály výše, zbavit se té psychoneurotické sentimentálně konvenční špíny, kterou zavalila vztah lidské dvojice staletí válek a loupeží a úchylné mystiky a mužské služebnosti a mužské vyvolenosti (Frauen-